

5.10.2018

EOAK/6542/2017

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Pasi Pölönen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Anu Rita

PÄIVÄJÄRJESTYKSEN LYHYTAIKAINEN MUUTTAMINEN

1 KANTELU

A, B, C ja D (jäljempänä kantelijat) pyysivät tutkimaan - - - vankilan menettelyä ajalla 26.–29.10.2017. Kantelijoiden mukaan heidän asuinosaustollaan tapahtui tuolloin laitton eristäminen.

Vankilan johto oli kutsunut osaston vangit keskustelemaan ja vankilan johtaja oli samalla jakanut kaikille osaston uuden päiväjärjestyksen edellä mainitulle ajalle. Päiväjärjestyksessä ei kantelijoiden mukaan ollut muuta toimintaa kuin tunnin ulkoilu aamulla. Muutoin kaikki toiminta, kuten suihkussakäynti, puhelut ja ruokailut hoidettiin yksi vanki kerrallaan eli vangit pidettiin erillään toisistaan. Kantelijat vertaavat tätä yksinäisyysrangaistuksen suorittamiseen.

Kantelijat kertoivat myös päiväjärjestyksen muuttamista edeltäneestä tilanteesta, jossa osaston vangit olivat pelanneet footbag-pallopeliä. Vartija oli kantelijoiden mukaan käskenyt lopettaa pelin ja osastolle oli hälytetty kahdeksan vartijaa, jotka pyysivät footbag-pallon pois.

Kantelijat arvostelivat vielä uuteen päiväjärjestykseen kirjattua merkintää ”toistuvasti esiintyneen rauhattomuuden vuoksi 3-osaston päiväjärjestystä muutetaan järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi 29.10.2017 asti seuraavasti”. Kantelijoiden mukaan osastolla on vankien kesken erittäin hyvä ilmapiiri.

Lopuksi A kirjoittaa, että hänelle ei sunnuntaina annettu mahdollisuutta peseytyä eikä soittaa asianajajalle, vaikka hän tätä pyysi. Hänelle oli vastattu, että aika ei riittänyt jokaiselle.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin - - - vankilan selvitys.

Käytettävissäni on ollut myös kantelijoiden kanteluun liittämä - - - vankilan johtajan allekirjoittama päiväjärjestys, joka on otsikoitu Päiväjärjestyksen määräaikainen muuttaminen 26.10.2017.

3 RATKAISU

3.1 Käytettävissä ollut selvitys

- - - vankilan selvityksessä kerrotaan muun muassa seuraavaa.

”Osaston 3 länsipuolella alkoi lokakuun alkupuolelta 2017 lähtien ilmetä vangeilla sellaista käyttäytymistä, joka selvästi viesti osaston ilmapiirin huonontumisesta. Vangit ilmaisivat tyytymättömyyttä toimintoihin ja henkilökuntaan. Vartijoiden antamia ohjeita ei noudatettu ja tilanne vaikutti eskaloituvan, mikäli jotain ei tehtäisi. Osaston 3 vangeille annettiin useita kurinpitörangaistuksia asiattomasta käytöksestä ja puhuteltiin esimiesten toimesta, mutta nämä toimet eivät tuntuneet vaikuttavan asiaan millään tavalla.

Osastolla järjestettiin 26.10.2017 tilaisuus, johon kaikki osaston vangit osallistuivat. Tilaisuuden tavoitteena oli kuulla vankeja osaston kärjistyneestä tilanteesta ja löytää yhteinen käsitys sääntöjen noudattamiselle. Tilaisuudessa osa vangeista esitti edelleen syytöksiä henkilökuntaa kohtaan ja osoittivat selvää väheksyntää osaston vartijoiden toimintaa kohtaan. Keskustelu ei johtanut toivottuun lopputulokseen, vaan tuntui edelleen kiristävän ilmapiiriä.

Koska oli tulossa viikonloppu ja henkilökuntaa on silloin vähemmän paikalla, johtaja tuli siihen tulokseen, että on syytä rajoittaa väliaikaisesti vankien mahdollisuutta liikkua osastolla vapaasti. Toimenpide toteutettiin väliaikaisella osaston päiväjärjestyksen muutoksella, jonka perusteena oli vankien ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen. Käytännössä tämä tarkoitti, että normaalista päiväjärjestyksestä poiketen 27.12.2017 jäivät yhteisistä toiminnoista pois yksi kuntosalivuoro ja kirjasto sekä 28.12.2017 saunavuoro. Muutoin päivän toiminnot toteutuivat, mutta järjestettiin vangeille yksitellen.

- - -

Osaston päiväjärjestyksen väliaikaiselle muuttamiselle oli perusteet vankien ja henkilökunnan turvallisuuden varmistamiseksi viikonlopun ajan. Päiväjärjestyksen muutos ei vaarantanut vankien perustoimintoja ja oli kokonaisuudessaan lyhytaikainen.”

Vankilan selvitykseen ei ole liitetty kyseessä olevaa päiväjärjestystä. Kantelijoiden toimittamassa päiväjärjestyksessä on ohjelma kolmelle päivälle. Päiväjärjestys 27.10.2017 on kirjattu erikseen ja se poikkeaa jonkin verran päiville 28. ja 29.10.2017 yhteisesti laaditusta päiväjärjestyksestä. Päiväjärjestyksestä voidaan havaita, että vangeilla on ollut päivittäin tunnin ulkoilu aamulla sekä suihkussa käyntiin ja puhelinsoittoihin varattu aika sekä aamu- että iltapäivällä. Viikonloppuna (28.–29.10.2017) kumpanakin päivänä päiväjärjestyksessä on aika sekä valvotuja että valvomattomia tapaamisia varten. Päiväjärjestykseen merkittyjen puhelinsoittoaikojen ja suihkussa käynnin kohdalle on kirjattu ”yksi selli kerrallaan” ja ruokailujen kohdalle ”ruoka jaetaan selleihin”.

Asiassa ei ole esitetty selvitystä siitä, millaisia toimintoja osaston vakinaiseen päiväjärjestykseen kuuluu ja mitkä sen mukaan ovat sellien aukioloajat.

Footbag-pallopelin osalta - - - vankilan selvityksessä todetaan, ettei vankien esiin tuoma footbag-pallopelin pelaaminen ollut millään tavalla relevantti asia kokonaisuuden kannalta.

- - - vankilan apulaisjohtajan osaston vartijalta saaman selvityksen mukaan A:n väite siitä, ettei hän päässyt soittamaan tai suihkuun, pitää paikkansa. Selvityksessä kerrotaan, että tähän oli vartijan mukaan syynä päiväjärjestykseen liittyvä aikataulutus. Vangeille oli varattu soittoihin ja suihkuihin aika aamupäivällä klo 9.30–11.00 ja iltapäivällä klo 14.50–15.30. Aamupäivällä kuukaan osaston vangeista ei käyttänyt mahdollisuutta käydä suihkussa tai soittaa puhelua, josta syystä iltapäivälle varattu aika ei riittänyt kaikille vangeille. Selvityksessä todetaan, että vartija pyrki pitämään tiukasti kiinni päiväjärjestyksestä, koska ilman johtajan lupaa hän ei kokenut oikeudekseen poiketa siitä.

Apulaisjohtaja arvioi selvityksessä vartijan toimintaa seuraavasti.

”Vartijan toiminta [A:n nimi poistettu] kohdalla oli sinänsä ymmärrettävää, vaikka hän olisi voinut toimia toisinkin. Puhelu asianajajalle ei saa olla kiinni päivittäisistä soittoajoista, mutta sunnuntai ei kuitenkaan ole ensisijainen aika hoitaa asioita asianajan kanssa, joten katson, ettei [A:n nimi poistettu] oikeusturva vaarantunut vartija toimenpiteen vuoksi merkittävästi.”

3.2 Oikeusohjeita

Perustuslain 7 §:n 3 momentin mukaan vapautensa menettäneen oikeudet turvataan lailla.

Vankeuslain 1 luvun 3 §:n 2 momentin mukaan vankeus on pantava täytäntöön siten, että täytäntöönpano on turvallista yhteiskunnalle, henkilökunnalle ja vangeille. Vankeuden täytäntöönpanosta vastaavien viranomaisten on huolehdittava siitä, ettei vankeuden aikana kukaan oikeudettomasti puutu vangin henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Vankilan olot on järjestettävä niin pitkälle kuin mahdollista vastaamaan yhteiskunnassa vallitsevia elinoloja.

Vankeuslain 5 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan vankilassa voi olla valvonnan asteeltaan ja toiminnoiltaan erilaisia osastoja.

Vankeuslain 5 luvun 8 §:n mukaan vankilan osastoilla tulee olla päiväjärjestys. Saman luvun 9 §:n 1 momentin mukaan muiden osastojen kuin varmuusosaston päiväjärjestyksen vahvistaa vankilan johtaja.

Vankeuslain 11 luvussa säädetään vankien vapaa-ajasta ja sen 2 §:ssä, joka kuuluu seuraavasti, oikeudesta osallistua vapaa-ajan toimintoihin ja viettää vapaa-aikaa yhdessä muiden vankien kanssa.

2 §

Osallistuminen vapaa-ajan toimintoihin

Vanki saa osallistua vapaa-ajan toimintoihin ja viettää vapaa-aikaa yhdessä muiden vankien kanssa.

Osallistuminen voidaan kieltää tai sitä rajoittaa, jos vanki:

- 1) on sijoitettu sopimusosastolle tai varmuusosastolle;
- 2) suorittaa 15 luvun 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua yksinäisyysrangaistusta; taikka
- 3) on 15 luvun 14 §:ssä tai 18 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimenpiteen kohteena. (10.4.2015/393)

Vangilta, joka on päihtynyt tai joka häiritsee vapaa-ajan toimintaa taikka vaarantaa vankilan järjestystä tai turvallisuutta, voidaan evätä oikeus osallistua vapaa-ajan tilaisuuteen.

Samana luvun 8 §:n 1 momentin mukaan päätösvalta evätä 2 §:ssä tarkoitettu osallistuminen tai kieltää tai rajoittaa osallistumista on ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimivalla virkamiehellä tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimivalla virkamiehellä.

Vankeuslaissa on nimenomaisesti erikseen säädetty kaikista niistä tilanteista, joissa vanki voidaan pitää erillään muista vangeista. Tällaisia tilanteita ovat vankeuslain 15 luvun perusteella ja siellä säädettyin edellytyksin järjestysrikkomuksen selvittäminen ja kurinpitörangaistuksena määrätyn yksinäisyyden täytäntöönpano sekä eräät vankeuslain 18 luvuissa säännellyt turvaamistoimet. Vankeuslain 15 luvun perusteella järjestysrikkomuksesta voidaan määrätä kurinpitörangaistuksena myös oikeuksien menetys, joka voi koskea muun muassa vapaa-ajan toimintaan osallistumista.

Vankeuslain 15 luvun 16 §:n 2 momentin mukaan vankilan tilojen valvonnasta ja lukittuna pitämisestä päättää vankilan johtaja tai, jos asia ei siedä viivytystä, turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

3.3 Kannanotto

3.3.1 Päiväjärjestyksen lyhytaikainen muuttaminen

Minulla ei ole perusteita epäillä - - - vankilan osastolla 3 olleista ongelmista esittämää. Kirjallisessa, jälkikäteisessä laillisuusvalvontamenettelyssä ei ole mahdollista arvioida osaston ilma-
piiriä, mahdollista turvallisuusuhkaa ja tilanteen kehittymisvaihtoehtoja paremmin kuin mikä on ollut vankilan henkilökunnan omakohtainen arvio tapahtuma-aikaan. En siten voi sanoa, että vankilalla ei olisi ollut tosiasiallisia perusteita ryhtyä toimenpiteisiin. Vankilan johto on vastuussa sekä vankien että henkilökunnan turvallisuudesta, minkä vuoksi pidän päiväjärjestyksen tilapäistä muuttamista ymmärrettävänä.

Vankeuslain 1 luvun 6 §:ssä säädetään toimivaltuuksien käytön yleisistä periaatteista. Virka-tehtävät tulee sen mukaan suorittaa puuttumatta enempää kenenkään oikeuksiin ja aiheutta-matta suurempaa haittaa kuin on välttämätöntä ja puolustettavaa tehtävän suorittamiseksi. Voidaankin kysyä, olisiko ollut mahdollista tilapäisesti lisätä henkilökuntaa viikonlopun työvuoroihin siten, että osaston normaalia päiväjärjestystä olisi voitu turvallisesti noudattaa. Nähdäk-seni olisi tullut harkita myös, ja ehkä on harkittukin, muita mahdollisia keinoja tilanteen rauhoit-tamiseksi. Vankilan ratkaisun muuttua osasto täysin suljetuksi olisi tullut olla viimesijainen vaihtoehto, jos mitään muita toimenpiteitä ei ole ollut käytettävissä.

Kuten jo totesin, minulla ei ole perusteita epäillä, että - - - vankilalla on ollut tosiasiallinen tarve puuttua tilanteeseen osastolla 3. Vankilan valitseman menettelytavan eli päiväjärjestyksen muuttamisen oikeudellinen perusta on kuitenkin epäselvä ja ongelmallinen. Perustelen tätä seuraavasti.

Vankeuslain mukaan vankeus on pantava täytäntöön siten, että täytäntöönpano on turvallista henkilökunnalle ja vangeille. Tämä ei kuitenkaan ole toimivaltasäännös, jonka perusteella vankeihin voitaisiin kohdistaa rajoituksia, vaan Rikosseuraamuslaitoksen toimintaa ohjaava yleinen säännös. Näin ollen - - - vankilan toimintaa ei voi perustaa yksinomaan tähän säännökseen.

- - - vankila on käyttänyt osaston toiminnan lyhytaikaisten muutosten oikeudellisena perustee-na vankilan johtajan toimivaltaa vahvistaa osastoille päiväjärjestys. Ratkaisun sisältö on ollut selvä ja on hyvä, että osaston toiminnan tilapäisistä muutoksista laadittu määräaikainen päivä-järjestys on jaettu tiedoksi kaikille osaston vangeille.

Päiväjärjestyksen sisällöstä ei ole säännöksiä eikä vankeuslain esitöissä ole avattu asiaa muutoin kuin toteamalla, että säännös vastaisi nykyistä RTL:n 3 luvun 2 a §:n säännöstä (HE 263/2004, s. 154). Yleensä päiväjärjestyksessä määritellään sellien aukioloajat, vankien toi-minta-ajat ja vapaa-ajantoiminnot ja niiden ajat. Oikeuskirjallisuudessa on todettu, että päivä-järjestyksessä säännellään muun muassa sitä, milloin sellien ovet ovat osastolla auki ja kiinni sekä ruokailujen ajankohtia.¹

Pidän selvänä, että päiväjärjestystä laadittaessa tulee ottaa huomioon, mitä vankien kohtelus-ta ja oikeuksista on säädetty. Päiväjärjestystä ei voi laatia sellaiseksi, että se sivuttaa muut vankeuslain säännökset. Tarkoitän tällä seuraavaa.

Ongelmallista on ensinnäkin tilapäisen päiväjärjestyksen sisältö siltä osin, kuin sellien ovet on pidetty koko päivän suljettuina. Tämä on tarkoittanut sitä, että vangit eivät ole voineet olla te-kemisissä toistensa kanssa muutoin kuin ulkoilun aikana. Kuten edellä kohdassa 3.2 on todet-

¹ Hartoneva – Mohell – Pajuoja – Vartia, Yhdyskuntaseuraamukset ja vankeus (2015), s. 149.

tu, vangin pitäminen erillään kaikista muista osastonsa vangeista voi tulla kyseeseen vain niissä tilanteissa, joissa laissa nimenomaisesti on säädetty tästä mahdollisuudesta. Oikeus laatia osaston päiväjärjestys ei sisällä oikeutta määrätä päiväjärjestyksessä vangit pidettäviksi yksinäisydessä, erillään muista vangeista.

Niissä tietyissä, laissa nimenomaisesti säädettyissä tilanteissa, joissa vangin oikeutta viettää vapaa-aikaa muiden kanssa voidaan vankeuslain 11 luvussa säädettyillä perusteilla rajoittaa, kyse on vankikohtaisesta päätöksestä. Myös muut vangin erillään pitoa koskevat päätökset ovat vankikohtaisia sekä muutoksenhakukelpoisia. Päiväjärjestyksellä ei voi määrätä koko osastoon kohdistuvasta osaston vankien toisistaan erillään pitämisestä, vaan päiväjärjestyksen tulee olla sellainen, että vankien oikeus vapaa-ajan viettoon muiden vankien kanssa toteutuu. Osaston vankien jakaminen pienempiin toimintaryhmiin on sen sijaan laillisuusvalvontakäytännössä hyväksytty, mutta tämän ryhmäjaon sisällön on edellytetty käyvän riittävän selvästi ilmi päiväjärjestyksestä.² Tästä ei nyt kuitenkaan ole kyse.

Koska vangeilla on oikeus osallistua vapaa-ajantoimintaan ja vankeuslain nimenomaisen säännöksen perusteella muun muassa saada käyttää kirjastoa ja harjoittaa uskontoa sekä päästä vankeuslain 8 luvussa tarkoitettuihin toimintoihin, päiväjärjestyksen laatimisella ei voida kokonaan estää näiden vankien oikeuksien toteutumista. Päiväjärjestyksellä ei siten voi hyväksyttävästi määrätä, että tällaista sellin ulkopuolista aikaa ei lainkaan ole. - - - vankilan osaston 3 määräaikainen päiväjärjestys on koskenut kolmea päivää. Selvityksen mukaan pois jäivät vain kuntosalivuoro, kirjastossa käynti ja saunavuoro.

Muutokset ovat olleet lyhytaikaisia ja melko vähäisiä. Johtajalla on ollut toimivalta antaa tilapäinenkin päiväjärjestys, vaikka sen sisältöä voidaan arvostella. Pidän riittävänä toimenpiteenä, että saatan käsitykseni päiväjärjestyksen ongelmallisuudesta - - - vankilan johtajan tietoon. Olen asiaa arvioidessani ottanut huomioon, että säädöspohja on epäselvä. Päiväjärjestyksen sisällöstä, sen muuttamisesta tai siinä vahvistettujen toimintojen peruuttamisesta muutoin ei ole säädetty, vaikka sääntelylle ilmeisesti olisi tarve. Asiaa olisi arvioitava toisin, jos päiväjärjestyksen mahdollistama sellin ulkopuolinen aika ja toiminta olisi pidempään ollut näin vähäistä.

Asiassa ei ole selvitetty, milloin vangeilla oli poikkeustilannetta edeltänyt tai sitä seuraava mahdollisuus kirjaston käyttöön. Riippuen siitä, kuinka pitkäksi kirjastokäyntien väli muodostui, olisi saattanut olla perusteltua järjestää ylimääräinen käynti tilapäisen päiväjärjestyksen päätyttyä.

Vankeuslaissa on myös säännös, jonka mukaan vankilan johtaja, tai kiireellisissä tilanteissa eräät muut virkamiehet, päättävät vankilan tilojen valvonnasta ja lukittuna pitämisestä. Säännös on varsin avoin. Lainkohdan viimeisimmän muutoksen [toimivallan laajennus muillekin kuin johtajalle] esitöistä (HE 45/2014, s. 55) esimerkkinä kiireellisestä tilanteesta mainitaan osastolla tapahtuneen järjestyksellisen rikkomuksen tutkinta, joka edellyttäisi osaston sulkemista ja vankien siirtämistä selleihinsä. Kyse on siten lähinnä yllättävistä poikkeuksellisista tilanteista, joissa on turvallisuussyistä pakko poiketa osaston päiväjärjestyksestä. Alkuperäisessä muodossaan säännöstä ei ole vankeuslain esitöissä perusteltu muutoin kuin toteamalla, että pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi voimassa oleva RTL:n 3 luvun 3 §:n 1 momentin säännös vankilan tilojen valvonnasta sen sisältöä muuttamatta (HE 263/2004, s. 193). Katson, että tälläkään säännöksellä ei voida muutoin kuin hyvin lyhytaikaisesti syrjäyttää sitä, mitä vankien vapaa-ajasta ja toiminnoista on säädetty eikä sitä, että vangin erillään pitäminen on mahdollista vain laissa nimenomaisesti säädettyissä tilanteissa. Mahdollista lainsäädäntötarvetta arvioitaessa on kuitenkin syytä ottaa huomioon ja arvioida myös tätä säännöstä.

² Päätös 25.4.2018 (EOAK/2336/2017).

Kuten edeltä käy ilmi, lainsäädännöstä ei löydy perustetta sille, että päiväjärjestyksen muutoksella voitaisiin kohdistaa vankeihin sellaisia rajoituksia kuin - - - vankilassa on tehty, erityisesti vankien toisistaan erillään pitämisen suhteen. Nähdäkseni rajoitukset voivat kuitenkin joissakin poikkeuksellisissa, lyhytaikaisissa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa, jos tilannetta ei voida ennakolta välttää eikä muilla keinoin ratkaista, olla tosiasiallisesti tarpeen.

3.3.2 Yleisesti päiväjärjestyksen muuttamisesta ja toimintojen peruuttamisesta

Laillisuusvalvonnassa on toistuvasti tullut esiin tilanteita, joissa vankiloissa on lyhytaikaisesti, yleensä yhden päivän ajalta, peruutettu osaston päiväjärjestykseen merkittyjä vankien toimintoja. Joissakin tapauksissa on myös pidempiaikaisesti poikettu vahvistetusta päiväjärjestyksestä tai vahvistettu poikkeuksellista tilannetta varten uusi päiväjärjestys. Lyhytaikaisissa tilanteissa on voinut olla kyse esimerkiksi henkilökuntavajauksesta sairaustapausten tai henkilökunnan koulutuksen vuoksi. Pidempiaikaisia ongelmatilanteita ovat olleet esimerkiksi niin sanotut vankilakot. Muun muassa vuonna 2003 eräässä vankilassa lähes kuukauden kestäneen vankilakon aikana osastojen päiväjärjestyksiin, vankien vapaa-ajantoimintoihin sekä muihin toimintoihin jouduttiin puuttumaan. Vankilan selvityksen mukaan tilanne edellytti ryhtymistä toimenpiteisiin osastojen päiväjärjestyksen muuttamiseksi.

Kuten edellä totesin, tällaisia tilanteita koskevaa sääntelyä ei ole. Vaikka uuden, tilapäisen päiväjärjestyksen laatiminen on periaatteessa mahdollista, siihen liittyy edellä kerrottuja oikeudellisia ongelmia, jos päiväjärjestyksellä tosiasiallisesti estetään vankien keskinäinen kanssakäyminen tai sellainen sellin ulkopuolinen toimintaa, jota vangeille tulee lain mukaan järjestää.

Apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuoja totesi päätöksessään 6.4.2017 (EOAK/2247/2017), että vapaa-ajan sekä muidenkin toimintojen peruuttamisesta ja sen edellytyksistä tulisi olla selvemmät säännökset. Hän lähetti päätöksensä tiedoksi oikeusministeriölle ja pyysi oikeusministeriötä ilmoittamaan, mihin toimenpiteisiin hänen havaintonsa ovat antaneet aihetta.

Oikeusministeriön kriminaalipoliittinen osasto esitti lausuntonaan muun muassa, että säännös, joka mahdollistaisi toimintojen peruuttamisen turvallisuuden takia olisi ongelmallinen, koska peruuttaminen johtuu usein siitä, että vankilassa ei ole riittävästi valvontahenkilökuntaa toimintojen järjestämiseksi turvallisuutta vaarantamatta. Kyse on tällöin vankilan resursointiin liittyvästä asiasta ja peruuttaminen johtuisi siten resursointiin liittyvistä syistä. Voin yhtyä oikeusministeriön näkemykseen. Laillisuusvalvontakäytännössä on vakiintuneesti katsottu, ettei voimavarojen puute voi oikeuttaa lainvastaista menettelyä. Vastaavasti voisi olla ongelmallista säätää, että puuttuvat voimavarat oikeuttaisivat poikkeamaan vangeille säädetyistä oikeuksista.

Oikeusministeriö totesi myös, että kun vankilassa peruutetaan toimintoja, poiketaan osastojen vahvistetuista päiväjärjestyksistä. Ministeriö ilmoitti Rikosseuraamuslaitoksen uuden tietojärjestelmän edellyttämien lakimuutosten yhteydessä arvioivansa myös, olisiko vankeuslakiin lisättävä säännökset toimintojen ja vapaa-ajantoimintojen peruuttamisesta taikka säännös päiväjärjestyksen noudattamisesta ja päiväjärjestyksestä poikkeamisen edellytyksistä sekä päätösvallasta.

Lähetän tämän ratkaisuni oikeusministeriölle otettavaksi huomioon tässä arvioinnissa.

Aiemmin esiin tulleiden lainsäädännön puutteiden lisäksi saatan oikeusministeriön tietoon havaintoni, että siitä, mikä päiväjärjestyksen sisällön tulee olla, ei ole säädetty. Havaintojeni mukaan päiväjärjestykset eri vankiloissa poikkeavat huomattavasti toisistaan. Päiväjärjestys saattaa olla hyvin ylimalkainen siten, ettei sen perusteella ole mahdollista saada selville esimerkiksi, mitä vapaa-ajantoimintaa osaston vangeille järjestetään. Osaston toiminnan sisältö ja osit-

tain aikataulukin saattaa olla määriteltynä esimerkiksi viikko-ohjelmaksi nimetystä erillisessä asiakirjassa, joka ei välttämättä ole johtajan antama. Päiväjärjestykset ovat usein muutoinkin vaikeasti tulkittavia. Epäselvää on myös, mikä on päiväjärjestyksen suhde siihen, mitä on säädetty vankilan tilojen valvonnasta ja lukittuna pitämisestä.

3.3.3 Suihkuun pääsy ja puhelimen käyttö

Yhden kantelijan osalta ei yhtenä päivänä ole toteutunut mahdollisuus päästä peseytymään eikä mahdollisuus puhelimen käyttöön.

Voin yhtyä - - - vankilan selvityksessä todettuun, ettei mahdollisuus soittaa asianajajalle saa olla kiinni päivittäisistä soittoajoista. Vangin peseytymistä ei myöskään tule estää sen vuoksi, että kaikki vangit eivät ole ehtineet käydä suihkussa vankilan tähän varaaman ajan puitteissa. Saatan nämä käsitykseni vartijan menettelyn virheellisyydestä vankilan tietoon.

3.3.4 Muuta

Kantelijoiden mainitseman footbag-peliin puuttumisen osalta minulla ei ole aihetta toimenpiteisiin.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.3.1 ja 3.3.3 esittämäni käsitykset - - - vankilan tietoon.

Saatan edellä kohdassa 3.3.2 lainsäädännön epäselvyydestä ja puutteellisuudesta toteamani oikeusministeriön tietoon.

Lähetän päätökseni tiedoksi myös Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikölle.